

INKOMENSSPANNING

In de periode 1994-2002 is de verhouding tussen het hoogste en het laagste gemiddelde inkomen voor de volledige kustzone licht gestegen (van 1,71 naar 1,73). Het is de daling van de inkomensspanning van het hinterland (- 0,06) die ervoor zorgt dat de inkomensspanning voor de volledige kustzone slechts beperkt is toegenomen (+ 0,02), ondanks de stijging van de inkomensspanning voor de kustgemeenten (+ 0,08). Vooral vanaf 1998 wordt deze trend zeer duidelijk: de inkomenspanning daalt in het hinterland terwijl deze voor de kustgemeenten juist toeneemt.

→ WAAROM DEZE INDICATOR?

De indicator inkomensspanning geeft de segregatie aan tussen de relatief rijke en arme bevolkingsgroepen. De kloof tussen beide, op basis van het inkomen, kan hiermee aangeduid worden. Door het regelmatig meten van deze indicator kan nagegaan worden in hoeverre die kloof toe- of afneemt.

→ WAT ZEGT DEZE INDICATOR?

De inkomensspanning geeft de verhouding van het hoogst gemiddeld inkomen ten opzichte van het laagst gemiddeld inkomen. Het gaat hierbij om het gemiddeld inkomen per aangifte tussen 20% van de (statistische) sectoren met de hoogste gemiddelde inkomens en 20% van de sectoren met de laagste gemiddelde inkomens. Een inkomensspanning met een waarde gelijk aan 1 betekent dus dat er geen verschil is tussen de 20% hoogste inkomens en de 20 % laagste inkomens. Hoe verder de waarde van 1 komt te liggen, hoe groter het verschil in inkomen tussen beide groepen. Een inkomensspanning met een waarde dicht bij 1 wijst niet noodzakelijk naar een wenselijke situatie, een kleine inkomensspanning kan immers zowel verkregen worden als alle inkomens laag of alle inkomens hoog zijn. In de praktijk is er geen specifieke streefwaarde voor de inkomensspanning.

→ WAT ZIJN DE RESULTATEN?

In de periode 1994-2002 is de inkomensspanning voor de volledige kustzone licht gestegen (van 1,71 naar 1,73). Concreet betekent dit dat de kloof tussen de 20 % hoogste inkomens en de 20 % laagste inkomens in deze periode licht toegenomen is. Deze toename in de inkomensspanning verliep echter niet lineair. Van 1994 tot 1997 was er een daling (van 1,71 naar 1,60). In 1998 nam de inkomensspanning plots toe en steeg de waarde opnieuw van 1,60 tot 1,70. Tot 2000 is er opnieuw een daling zichtbaar (tot 1,67) die zich vanaf 2001 weer ombuigt om in 2002 de hoogste waarde voor de volledige periode te bereiken (1,73).

De indicator is bovendien ook niet voor de volledige kustzone op dezelfde wijze geëvolueerd. De inkomensspanning voor het hinterland is in de hele periode 1998-2002 steeds lager dan die voor de kustgemeenten. Ook lopen de inkomensspanningen voor beide gebieden steeds verder uiteen. Vooral vanaf 1998 wordt deze trend zeer duidelijk: de inkomenspanning daalt in het hinterland terwijl deze voor de kustgemeenten juist toeneemt. Vanaf 2001 is er een stijging voor beide gebieden maar blijft er een verschil in inkomensspanning bestaan. Concreet betekent dit dat het verschil tussen de hinterlandgemeenten en de kustgemeentes steeds groter blijkt te worden. Het is de daling van de inkomensspanning van het hinterland (- 0,06) die ervoor zorgt dat de inkomensspanning voor de volledige kustzone slechts beperkt is toegenomen (+ 0,02), ondanks de stijging van de inkomensspanning voor de kustgemeenten (+ 0,08).

De betere verhouding tussen de 20 % hoogste en de 20 % laagste inkomensgroepen in het hinterland houdt verband met andere indicatoren. Ook wat de werkloosheidsgraad betreft, scoort het hinterland bijvoorbeeld over de hele lijn beter dan de kustgemeenten. En sinds 2001 neemt de werkloosheid voor de kustgemeenten (+ 0,6) sneller toe dan voor het hinterland (+ 0,4). Aangezien werkloosheid en inkomensverwerving onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn, is het niet vreemd dat de inkomensspanning sneller stijgt daar waar de werkloosheidsgraad toeneemt. Een ongelijke verdeling van het inkomen hoeft niet noodzakelijk tot armoede of bestaansonzekerheid te leiden. Maar het is wel zo dat de laagste inkomensgroepen onder de armoedegrens dreigen te vallen, zeker wanneer hun aandeel in het totale inkomen afneemt.

Een opmerkelijk jaar is 1998: de inkomensspanning neemt daar plots een sprong. Deze sprong wordt veroorzaakt door de toename van de inkomensspanning van het hinterland (Grafiek 1). Dit is het gevolg van een daling van de laagste inkomens in combinatie met een stijging van de hoogste inkomensgroep (Grafiek 2). Eventuele verklaringen voor beide fenomenen zijn terug te vinden in de landbouwsector (1). De daling van de inkomens in het hinterland kan deels verklaard worden door de moeilijkheden in de varkenssector en de dioxinecrisis. Daarentegen was 1998 een uitstekend jaar voor de aardappelboeren, die voornamelijk in West-Vlaanderen terug te vinden zijn, wat de toename van de inkomens zou kunnen verklaren.

De toename van de inkomensspanning in de kustgemeenten is te wijten aan een snellere inkomensstijging bij de hogere inkomensgroepen dan bij de laagste inkomensgroepen (Grafiek 2). Het gemiddeld inkomen van deze laatsten blijft nagenoeg op hetzelfde niveau of kent slechts een lichte stijging.

→ WAT VOOR DE TOEKOMST?

Armoedebestrijding is niet eenvoudig. Een gezin dat in armoede verkeert, wordt namelijk niet enkel gekenmerkt door een gebrek aan financiële middelen, ook andere levensdomeinen - zoals opleiding, gezondheid, huisvesting - hangen nauw samen met de armoedeproblematiek. Bovendien is het niet steeds eenvoudig de oorzaak van de armoedesituatie vast te stellen: is het een gebrek aan een voldoende inkomen dat leidt tot barre leefomstandigheden en een zwakkere gezondheid? Of is het de slechte gezondheid die de kansen op tewerkstelling en het verwerven van een volwaardig inkomen in de weg staat? Wat er ook van zij, één zaak staat vast: een gebrek aan een afdoend inkomen is hoe dan ook nefast. De strijd tegen armoede en sociale uitsluiting veronderstelt dan ook een geïntegreerde aanpak op diverse levensdomeinen en beleidsniveaus.

TREND

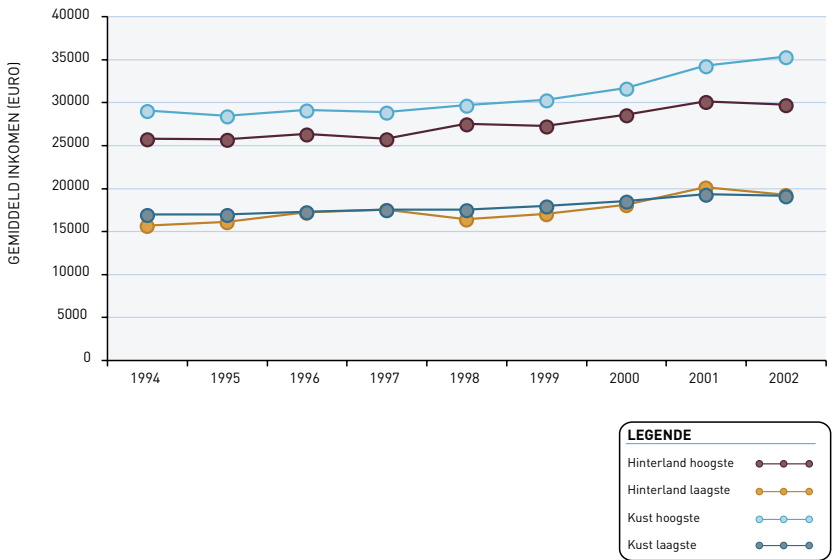
Auteur Hilde Coudenys
(Steunpunt Sociale Planning)
Lector Karel Van den Bosche
(Centrum voor Sociaal Beleid, UA)

Grafiek 1 Evolutie inkomensspanning, 1994-2002

Bron NIS, verwerking Steunpunt Sociale Planning

Grafiek 2 Evolutie 20 % hoogste en 20 % laagste inkomens voor het hinterland en voor de kust, 1994-2002

Bron NIS, verwerking Steunpunt Sociale Planning